

AKTUALNOST IN STARANJE POEZIJE

V današnji Evropi bi najbrž težko našli kritiko, ki bi se tako kot pri nas, torej v tolikšnem obsegu in s tako resnostjo spraševala o poeziji kot možnosti pisanja. Vse manj je ob posameznih pesniških zbirkah razmišljanja, vrednotenja, razčlenjevanja z vidika konkretne poetike obravnavanega pesnika, kar bi pomenilo, da je treba računati z dejanskim svetom, kakršnega ponuja avtor od svojega prvega nastopa naprej. Izkušnja, naša in tuja, današnja in pretekla, namreč kaže, da je vrednost neke poezije največkrat že kar odločilno povezana z izvirnostjo in obstojnostjo tistega, kar takšna poezija je, ali vsaj hoče biti. In največkrat je tako bralcem kot kritiki (?) potreben določen čas, preden se v njihovi zavesti udomi kaka nova poetika — praviloma prek uveljavitve čisto konkretne ustvarjalne fiziognomije tistega, ki je prav s svojim delom njen utemeljitelj. Najbrž smo res že presegli slepilo o »večnosti« poezije, vendar se človek nehote zdrzne ob ugotovitvi, da je neka poezija ogrožena, ker da je zbirka izšla leto, dve »prepozno«, leto, dve po tem, ko je bil tekst napisan.

V oceni pesniške zbirke Iztoka Osojnika, Indija ali potovanje na dno noči (Matjaž Potokar, Ljubljanski dnevnik, 12. 12. 81) beremo tudi naslednje ugotovitve-«... Zamuda, ki jo pogojuje ta historični odklon navidez zanemarljiva, v resnici pa zbirka danes opravlja neko minulo delo in poslanstvo, nujno pogojeno s preteklim zgodovinskim trenutkom. Ta zgodovinski odklon se seveda navezuje na pesniške tekste Iztoka Osojnika, ki je svoje spise dokončal — vsaj tako je razvidno iz njegovega pogovora — leta 1978... Osojnikovo potovanje potrjuje usmeritve nekaterih mlajših, iščočih pesnikov, ki so s svojimi pesmimi želeli odkriti originalen pristop do poezije, žal pa zaradi časovnega zaostanka izgubi nekatere, za ta način pesnjenja vsekakor pomembne attribute, z njimi pa izgubi pesniška celota tudi svojo koherenco in moč.»

Ta zapis se nima namena spraševati o tehtnosti citiranih recenzentovih ugotovitev, nujno pa je ob njih razmisliti:

— kaj s poezijo, ki tako hitro izgublja »svojo koherenco in moč«, če vemo, da je razpon treh let med napisanim in objavljenim ne razkriva pri »pesniški celoti«, torej v zbirki, nikakršne izgube »koherence in moči«?

— zakaj tako pogostna skepsa kritike ob tisti poeziji, pri kateri tudi deset in večletna oddaljenost med napisanim in objavljenim ne razkriva pri »pesniški celoti«, torej v zbirki, nikakršne izgube »koherence in moči«?

— in, nenazadnje, kako se sprijazniti s stanjem, ko slovenske založbe (zaradi znanih gospodarskih razmer in upadajočega zanimanja bralcev—kupcev) iz leta v leto prenašajo že najavljena dela, če so ležala tako zelo izpostavljena minljivosti?

Ali pa gre pri tem za dva različna žanra in isti sodobni literaturi, pri čemer je eden zelo »reportažno« navdihnjen, da mu je knjižna objava (v naših razmerah) že kar vnaprej neprimerna?

Vsekakor so to vprašanja, ki pomembno zadevajo naš knjižni trenutek, še bolj pa naš literarni (pesniški) jutri.